

Джозеф Шерідан Ле Фаню Кармілла

ПРОЛОГ

На аркуші паперу, що прикріплений до цього рукопису, доктор Гесселіус написав доволі детальний коментар. Він посилається на своє есе на загадкову тему, що мало б прояснити викладену в рукописі історію.

Цю загадкову тему він розглядає з притаманною йому ерудованістю і проникливістю, а також з надзвичайною прямоотою і стислістю. Це лише один із серії зібраних творів цього непересічного чоловіка.

Оскільки я публікую цю історію лише щоб зацікавити «мирян», я жодним чином не буду втручатися в розповідь цієї розумної леді; і після належних роздумів я вирішив утриматися від подання будь-якого викладу міркувань вченого доктора або уривків з його висловлювань на тему, яку він описує як «пов'язану, не виключено, з деякими найглибшими таємницями нашого існування та його проміжними етапами».

Знайшовши цей документ, я був сповнений бажання поновити листування, розпочате доктором

Гесселіусом багато років тому, з людиною такою ж кмітливою та обачною, якою, видається, була його інформаторка. Однак, на превеликий жаль, я дізнався, що за той час вона померла.

Імовірно, вона не змогла б додати більше до розповіді, яку тут викладено, наскільки можу судити, з такою ж сумлінною точністю.

Розділ I ДИТЯЧІ СТРАХИ

У Штирії¹ ми живемо в замку, або ж шлосі, хоч і не вельможі. У цій частині світу, маючи невеликий дохід, можна багато собі дозволити. Вісім або дев'ять сотень на рік творять дива. Удома наших скромних статків ледве вистачило б для життя серед заможних людей. Мій батько — англієць, і я маю англійське прізвище, хоча ніколи не бачила Англії. Однак тут, у цьому самотньому і примітивному місці, де все напрочуд дешеве, я справді не розумію, чи ще більше грошей могли б матеріально поліпшити наш комфорт, чи додати розкоші.

Мій батько служив у австрійській армії, а згодом вийшов на пенсію і, отримавши спадок, придбав цей

¹ Федеральна земля на південному сході Австрії. (Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.)

феодалний маєток і невеличке угіддя, на якому він стоїть, за вигідною ціною.

Важко знайти місце більш мальовниче і усамітнене. Замок стоїть на невеликому пагорбі в лісі. Стара і вузька дорога проходить розвідним мостом, який ніколи не підіймали за час мого життя, через рів, в якому водяться окуні, плавають лебеді, а поверхня заросла білим лататтям.

Над усім цим видніється фасад замку із безліччю вікон, вежами та готичною каплицею.

Перед його воротами нерівною і дуже мальовничою галявиною відкривається ліс, а праворуч крутий готичний міст веде через струмок, який звивається у гущавині під глибокою тінню. Я вже казала, що це дуже самотнє місце. Вам судити, чи це правда. Якщо дивитися з головного входу на дорогу, то ліс, у якому стоїть наш замок, простягається на п'ятнадцять миль праворуч і на дванадцять ліворуч. Найближче населене село розташоване приблизно за сім ваших англійських миль ліворуч. Найближчий заселений замок, з яким пов'язана будь-яка історична асоціація, — це шлос старого генерала Шпільсдорфа, що майже за двадцять миль праворуч.

Я сказала «найближче населене село», бо за три милі на захід, тобто в напрямку замку генерала Шпільсдорфа, розташоване зруйноване село з маленькою химерною церквою без даху, у проході якої стоять запліснявілі могили гордої родини Карнштайнів.

Родина колись володіла шато, нині таким же занедбаним, що стоїть у гущавині лісу, звідки відкривається вид на мовчазні руїни міста.

Щодо причини занедбаності цього дивовижного і сумного місця існує легенда, яку я розповім вам іншим разом.

Мушу сказати, що мешканців у нашому замку дуже мало. Я не враховую прислугу або тих підданих, які займають кімнати в будівлях, прилеглих до замку. Слухайте і дивуйтеся! Мій батько — найдобріша людина на землі, вже старіє; а мені на момент цієї історії було лише дев'ятнадцять. Відтоді минуло вісім років.

Ми з батьком були єдиною сім'єю в замку. Моя мати, штирійська пані, померла, коли я була маленькою, але я мала добродушну гувернантку, можна сказати, з самого народження. Я не маю спогаду без присутності її круглого, доброзичливого обличчя.

Це була мадам Перродон, уродженка Берна, чия турбота і добродушність частково замінили мені матір, якої я навіть не пам'ятаю — так рано її втратила. Вона була третьою на нашій маленькій вечері. Четвертою була мадемуазель де Лафонтен, пані, яку ви, здається, називаєте «домашня вчителька». Вона розмовляла французькою та німецькою, мадам Перродон — французькою та ламаною англійською. З мадам Перродон ми з батьком розмовляли англійською, частково для того, щоб не забути цю мову, а частково з патріотичних міркувань. Розмови перетворювались

на «вавилон», з якого сміялися незнайомі люди, і який я не намагатимуся відтворити в цій розповіді. Крім того, були ще дві чи три молоді подружки, приблизно мого віку, які час від часу навідувалися до нас у гості — іноді надовго, іноді ні; а часом я відвідувала їх.

Це були наші постійні соціальні контакти, але, звичайно, були випадкові візити «сусідів», що жили за п'ять-шість ліг¹ від нас. Проте, можу вас запевнити, моє життя було досить усамітненим.

Мої *гувернантки* мали наді мною стільки контролю, скільки, як ви можете припустити, такі мудрі люди могли б мати над розбещеною дівчинкою, батько якої дозволяв їй майже все робити по-своєму.

Перша пригода в моєму житті, що справила жахливе враження на мою свідомість, і насправді так ніколи й не забулася, була однією з найдавніших подій мого життя, які я можу пригадати. Дехто вважатиме це настільки дріб'язковим, що його не варто тут записувати. Однак згодом ви зрозумієте, чому я про це згадала. Дитяча, як її називали, була великою кімнатою з крутим дубовим дахом на останньому поверсі замку і належала лише мені. Мені тоді було не більше шести років. Одного разу вночі я прокинулася і не побачила гувернантки, оглянувши кімнату зі свого ліжка. Не було там і моєї няньки, і я подумала, що залишилася сама. Я не була налякана, бо належала до

¹ *Ліга* — одиниця вимірювання відстані, що дорівнює 4,83 км.

тих щасливих дітей, котрих старанно оберігають від історій про привидів, від казок і всього того, що змушує нас накриватися з головою, коли раптово рипнуть двері або коли мерехтіння згаслої свічки примушує тінь від бильця ліжка танцювати на стіні зовсім близько до наших облич.

Я була роздратована і ображена, вважаючи, що мною знехтували, і почала хлипати, готуючись до сильного вибуху ридання; раптом, на мій подив, я побачила поважне, але дуже вродливе обличчя, яке дивилося на мене з боку ліжка. Це була молода дівчина, яка стояла навколішки, сховавши руки під покривалом. Я подивилась на неї з якимось радісним здивуванням і перестала скиглити. Вона голубила мене своїми руками, лягла поруч зі мною на ліжко і, усміхаючись, пригорнула до себе; я відразу відчула себе захищеною і знову заснула. Мене розбудило відчуття, ніби дві голки одночасно дуже глибоко ввійшли мені в груди, і я голосно заплакала. Жінка позадкувала, не зводячи з мене очей, а потім зісковзнула на підлогу і, як мені здалося, сховалася під ліжко.

Я тоді вперше злякалася і закричала що було сили. Нянька, гувернантка, покоївка — усі побігли до мене, і, вислухавши мою розповідь, намагалися заспокоїти мене як могли. Але, хоч я й була дитиною, проте помітила, що їхні обличчя були бліді від небажаної тривоги, і бачила, як вони заглядають під ліжко, роззираються по кімнаті, зазирають під столи і відчиняють

шафи; а покоївка прошепотіла нянці: «Проведіть рукою по тому місці на ліжку: там хтось лежав, і я певна, що це не ви, це місце ще тепле».

Я пам'ятаю, як гувернантка пестила мене, і всі троє оглядали мої груди, де я відчула проколи, і сказали, що немає жодних видимих ознак того, що зі мною щось трапилося.

Покоївка і двоє інших слуг, які наглядали за дитячою, не спали всю ніч; і з того часу в дитячій завжди сиділа служниця, аж поки мені не виповнилося близько чотирнадцяти років.

Після цього я довго не могла припинити хвилюватися. Покликали лікаря, він був блідий і літній. Я добре пам'ятаю його довге понуре обличчя, злегка поцятковане віспою, і каштанову перуку. Тривалий час, кожного другого дня, він приходив і давав мені ліки, які я, звісно, ненавиділа.

Уранці після того, як я побачила це видіння, я була нажахана і не хотіла залишатися сама ні на мить, хоч навіть був день.

Пам'ятаю, як батько підійшов і став біля мого ліжка, весело розмовляв, поставив нянці кілька запитань і дуже щиро сміявся над однією з її відповідей, поплескав мене по плечу, поцілував і сказав, щоб я не боялася, що це був лише сон і він не може мені зашкодити.

Однак мене це не втішало, бо я знала, що візит незнайомої жінки був *не сном*, і мене це *страшенно* лякало.

ЗМІСТ

Пролог	3
Розділ I. Дитячі страхи.	4
Розділ II. Гість	11
Розділ III. Ми порівнюємо спостереження	21
Розділ IV. Її звички — прогулянка	32
Розділ V. Дивовижна схожість.....	47
Розділ VI. Дуже дивна агонія.....	53
Розділ VII. Спуск.....	59
Розділ VIII. Пошуки	67
Розділ IX. Лікар	72
Розділ X. Скорбота	80
Розділ XI. Історія.....	84
Розділ XII. Прохання	91
Розділ XIII. Лісоруб	97
Розділ XIV. Зустріч	104
Розділ XV. Випробування і страта	110
Розділ XVI. Висновок.....	115